

**ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: Рев-271/03
Бања Лука, 9.8.2005. године**

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Савић Стевана, као предсједника вијећа, Петра Бајића, Смиљане Мрша, Дарка Осмића и Обрена Бужанина, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца Н. А. из Д., против туженог ОДГП Р. А.Д. из Д., кога заступа С. Б., адвокат из Г., ради раскида уговора и исплате, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Д. Гж-582/02 од 15.11.2002. године, на сједници одржаној 09.08.2005. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Окружног суда у Д. Гж-582/02 од 15.11.2002. године и предмет враћа том суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Д. П-75/00 од 18.07.2002. године, раскинут је уговор о удруживању средстава за изградњу пословног простора у објекту Т.П. Ц. у Д. закључен 18.06.1991. године између тужиоца и туженог, те обавезан тужени да тужиоцу плати 81.002,94 КМ са законском каматом почев од 8.4.1992. године до исплате, уз накнаду трошкова спора у износу од 2.700 КМ, све у року од 15 дана по правоснажности пресуде, под пријетњом извршења. Преко досуђеног износа тужбени захтјев тужиоца је одбијен.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Д. Гж-582/02 од 15.11.2002. године жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужени ревизијом добија другостепену пресуду, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, с приједлогом да се обје нижестепене пресуде преиначи и тужбени захтјев одбије или да се обје нижестепене пресуде укину и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

Одговор на ревизију није поднесен нити се Републички јавни тужилац изјаснио о поднесеној ревизији – чл. 390. ст. 3. Закона о парничном поступку («Сл. лист СФРЈ», бр. 4/77 до 35/91, и «Сл. гласник РС», бр. 17/93 до 32/94, у даљем тексту: ЗПП).

Ревизија је основана.

У тужби тужилац захтјевом тражи да се раскине уговор ближе наведен у изреци првостепене пресуде због неиспуњења, и за враћање уплаћеног износа по основу тог уговора.

Наконведеног поступка првостепени суд је утврдио, да су тужилац, као удружилац средстава и правни предник туженог ГП Р. из Д., као инвеститор – извођач, дана 18.06.1991. године у Д., закључили писмени уговор о удруживању средстава, по којем се правни предник туженог обавезао да ће из средстава тужиоца које ће уплатити авансом у 4 рате, у укупном износу

од 67.763 DEM, односно одговарајућу динарску протувриједност, изградити за њега пословни простор у приземљу објекта Т.П. Ц. у Д., с тим да је почетак извођења изградње наведеног објекта, 01.08.1991. године, а његов завршетак 01.08.1992. године. Тужени у поступку није оспорио да је тужилац извршио уплате 3 рате у динарској протувриједности укупног износа од 67.763 DEM. Да тужени до 01.08.1992. године, нити до правоснажности овог спора, није изградио пословни простор који је био предмет наведеног уговора.

Код оваквог стања ствари првостепени суд налази да је за неиспуњење предметног уговора одговоран тужени, јер након «ослобађања Д. од окупације почетком јула 1992. године, па ни након закључења мировног уговора крајем 1995. године, није преузео никакве радње у циљу његовог испуњења, а сви разумни рокови су протекли», па стога је у смислу одредби чл. 124. Закона о облигационим односима «Сл. лист СФРЈ», бр. 29/78 до 57/89, и «Сл. гласник РС», бр. 17/93 до 39/03, у даљем тексту: ЗОО) раскинуо предметни уговор због неиспуњења и обавезао туженог да плати тужиоцу 81.002,94 KM са законском каматом на овај износ почев од 08.04.1992. године до исплате.

Овакво чињенично стање и правни закључак првостепеног суда у цијелости је усвојио и другостепени суд.

Током поступка тужени је истакао приговор да није могао испунити уговорну обавезу због објективног разлога – избијања ратних сукоба на подручју града Д. у којем је требао изградити уговорени пословни простор, о којем оба нижестепена суда нису водила рачуна.

Ове наводе тужени је поновио у жалби и сада у ревизији, које допуњава тврдњом да је по извршеној окупацији града Д., као и раније, тужено предузеће било потпуно уништено, а након ослобађања града Д. почетком јула 1992. године, одпочео је са радом са минималним средствима која су му Одлуком Ратног предсједништва општине Д. од 07.07.1992. године одобрена у износу од 209.161,56 динара, што прерачунато у KM износи 1.500 KM.

Ако би ове тврдње биле тачне, што треба провјерити, радило би се о ситуацији коју има у виду одредба чл. 137. ст. 1. ЗОО.

Овом законском одредбом прописано је, да када је испуњење обавезе једне уговорне стране у двостраном уговору постало немогуће због догађаја за које не одговара ни једна уговорна страна, гаси се обавеза друге уговорне стране, а ако је уговорна страна нешто испунила од своје обавезе, може захтијевати враћање по правилима враћања стеченог без основа.

У таквој ситуацији износи у динарима које је тужилац на име своје уговорне обавезе уплатио туженом, треба конвертовати у DEM валуту која је у том периоду најчешће била средство плаћања у Републици Српској по најповољнијем курсу по којем су комерцијалне банке откупљивале ту валуту, у вријеме њене уплате (сваке од 3 уплаћене рате). Тако конвертован износ представља накнаду у смислу одредби чл. 210. ст. 1. у вези с чл. 137. ст. 1. ЗОО.

На добивени износ тужиоцу припада право на затезну камату у складу с одредбом чл. 214. ЗОО, и то каматна стопа која се плаћала на штедне улоге по виђњеу у тој (DEM) валути у мјесту испуњења обавезе, све до 18.05.2001. године, и тако добивени износ конвертовати у KM валуту као законско средство плаћања у Републици Српској и Босни и Херцеговини, јер је паритет ове валуте према DEM испостављена у односу $1\text{ KM} = 1\text{ DEM}$, а затим на тај износ тужиоцу припада камата по каматној стопи прописаној Законом о висини стопе затезне камате («Сл. гласник РС», бр. 19/01), до исплате.

Не може се прихватити правилним приговор туженог да је спреман наставити извођење радова на изградњи пословног објекта ако му тужилац обезбједи средства за његово довршење.

Тужени, као уговорна страна је у смислу одредби чл. 133. ЗОО био у обавези да након престанка ратних дејстава на подручју града Д., због којих објективно није могао извести све уговорене радове и тиме испунити своју уговорну обавезу према тужиоцу, против њега у разумном року поднесе тужбу у којој ће захтјевом тражити да се такав уговор раскине, или да се његови услови правично измјене. Таква тужба према стању у списима није поднесена до окончања поступка пред другостепеним судом. Зато се у овом спору није могла примјенити наведена одредба ЗОО.

Другостепена пресуда је, како произилази из напријед реченог, због погрешне примјене материјалног права заснована на непотпуно утврђеном чињеничном стању. Из тих разлога је на основу чл. 250. ст. 2. у вези с чл. 456. ст. 2. Закона о парничном поступку («Сл. гласник РС», бр. 58/03 и 85/03) ревизија туженог уважена, пресуда укинута и одлучено да се предмет врати другостепеном суду који ће у даљем поступку отклонити недостатке на које је указано у овом рјешењу.

Предсједник вијећа:
Стеван Савић

За тачност отправка
овјерава Руководиоц судске писарне
Братић Душанка